

Sønderjylland

Det nordlesvigiske Spørgsmaal paa den lutheriske Konference i Uppsala.

Det statsunderstøttede tyske Blad „Apenrader Tageblatt“ er meget fortørnet over, at det nordlesvigiske Spørgsmaal er bleven drøftet paa den lutheriske Konference i Uppsala. Det kalder Diskussionen en ubesjættede Jndblanding i preussiske Anliggender og angriber de nordlesvigiske Præster, som har taget Del i disse Forhandlinger. Samtidig meddeler „Berlingiske Tidende“'s Rejerent imidlertid følgende:

„Da Mødet var lukket, kan der ikke siges andet, end hvad der allerede officielt er meddelt, men jeg gentager, at det var Tyskerne selv, som snittede at faa Klarhed over Sagen, og vi tør sikkert haabe, at der er faabt Interesse for Nordlesvigernes kirkelige Forhold i Kredie, som før kendte lidt eller intet til disse Forhold. Selskabelig blev alt, hvad der angik Politik, ladet udenfor Forhandling.“

Sagen blev forelagt af Domprovis Bondo, Roskilde, og Provst Ofen, Hørsjølge, der af Konferencens Ledere havde modtaget Opfordring til at fremjætte deres Mening.

„Nijssjællands Folkeblad“ har spurgt Ofen, der selv er Sønderjyde og født i Stærboel, om hans Indtryk fra Mødet, og Provsten udtaler:

Det mest betydningsfulde var, at det var efter et udtryksfuldt Brev fra tysk Side, at Sagen blev frejst. Der blev afholdt et lukket Møde af et lærligt Udvalg, hvor ogsaa General-Superintendenten Kajtan var til Stede, og paa dette Møde fremlaag vi to Forslag — jeg var Ordfører som Nordlesvig — efter Opfordring vor Mening. Der efter fortsat en længere Forhandling, under hvilken selskabelig kun Sagens kirkelige og religiøse Side blev berørt. Denne Forhandling maatte ikke refereres.

Provsten havde i det hele det Indtryk, at denne Forhandling vilde bidrage til bedre genindsig Forstaaelse. Det var, ligesom man opnaaede noget ved dette Møde — slutter Provsten, der tillægger Forhandlingen en ikke ringe Betydning med Henblik til Sagens Afgørelse for Tyskeme.

Mads Egholms Sag.

28 Dages Arrest.

Den 4. Sept. fik Mads Egholm fra Amtsretten i Tostlund Ordre til at møde i det derværende Amtsretssjængsel den 8. ds. for at afgjøre 28 Dages Arrest, fordi han ikke har efterkommet to Udvissningsordree.

Dermed begynder anden Akt af hans Historie.

Dags Morgen, skriver „Mødernesmaalet“ af 8. Sept., lagde Arbejdsmand Mads Egholm i Brans Færvel til sin Hustru, sit Barn og sine syge Svigermoder for at tage af Sted til Tostlund. Her skulde han melde sig hos Amtsforstanderen for at affone de fire Ugers Arrest, han er idømt, fordi han ikke har villet følge den preussiske Landraad Drønderens Bud om at forlade sin Hjemstavn.

Vor Korrespondent ledjagede ham og meddeler os følgende:

„Bed Ellebetiden kom vi med Toget til Tostlund. Der var ingen Tid at spille. Den hjemløse maatte straks melde sig hos Stedets Politimester.

Der havde ogsaa Amtsforstanderen fra Stærboel, tidligere ApotekerKaspar, indfundet sig.

Mads Egholm henviser til, at han ikke var idømt Fængsel, men Arrest, og da Lovens Ikelner skarpt mellem de to Begreber, stillede han Andragende om at holde sig med egen Kost. Det kan som Regel tilfaldes alle, der henlattes i Arrestophold.

Men Begæringen nægtedes all-generel Mads Egholm. Amtsforstanderen vilde ikke bevilge det. Først skulde Landraad Drønderens Sammenkomne indhentes. Denne har alt-aa ikke givet nogen som helst Ordre med Henblik til de i Straffebefælgelserne forudsatte Bemyndelser for sine Tilfælde.

Den hjemløse gjorde derpaa Politimesteren opmærksom paa, at han var fulst og bad om Tilladelse til at indtage et Maaltid Mad paa Kroen, før han begynder Afrejsegen. Denne Anmodning kunde heller ikke tages til Følge.

Mads Egholm maatte derfor staa sig i straks at lade sig indespærre paa almindelig Fængselsbet. Et nyt Andragende om en bedre Forplejning vil dog blive indgivet. Det kan næppe vedvarende nægtes.

Han sidder nu under den Tilstand Politimesters Tilsyn.

Vor Korrespondent meddeler, at Egholm var usofruet og ved godt Med.

Men hvad skal der nu blive af den hjemløses fattige Familie, som i saa lang Tid maa miste sin Førgjer?

„Dybbøl-Posten“ for samme Dag skriver Andreas Grau blandt andet:

3 Dag gaar en af dem, der bærer Navn af hjemløs, i preussisk Arrest. Lange Timer og Dage vil komme for ham i den ensomme Celle.

I disse fire Uger har han et tilfærdigt Hjem, han kan ikke blive jaget fra — i en preussisk Arrest. Saa er han igen hjemløs. Nej, det bliver Mads Egholm aldrig i egentlig Forstand. I de Tusinder af danske Hjem Landet over er han hjemme, der er der Forstaaelse for hans Sag. Hjertene slaar hurtigere af Medfølelse en Dag som i Dag. Hans Sag er vor, som de mange Hundreder, der staa bag ved den. De er vore Landsmænd, vore Brønder og Slægtninge, vi vil og kan ikke se dem forfulgte uden at føle det som noget, der skærer i vort eget Kød.

De fremmede vil sige: Mads Egholm faar sin lovlige Straf. Lad det være, hvad det er. Men den Lov, der gør det lovlige at bortjage jagesløse Mand fra sit Fædrehjem, den er — ja, det er den, der skaffer vort danske Sind, den, der oprører vore Følelser, den er med til at aabne vore Hjem og vore Hjertier for de hjemløse, for alt, hvad der er hjemløst.

Naar Fængselsdøren i Dag slaas i Laas efter Mads Egholm, giver det Genlyd over det gamle Land, det høres ind i hvert dansk Hjem, og ingen faar Lov til, hvis han lover, at love uforstyrret.

I samme Blad opfordrer Redaktøren Svensson de danske Blade til at modtage Bidrag til de hjemløse. Vi har i denne Sammenheng, skriver „Nm.“, rettet en Forespørgsel til en af Egholms Venner om, hvor vidt en saadan Fremgangsmaade, som vi gerne vilde støtte, maatte anses for ønskelig. Vi fik det Svar, at den næppe var betimelig i Hjelplikket.

Der vil senere blive Vejledning til at komme tilbage til denne Sag.

Førføllig Maalestof. Over for den sidste Drøftelse af Forholdet mellem Danmark og Tyskland, d'Or. Nubins Brandes' Indlæg i samme og det altsige Strav, skriver Professor J. P. Bang ved Københavns Universitet i Bladet „København“ blandt andet:

„Nu spørger jeg: hvad maa vi? Tyskerne ignes virkelig at forlange, at danske Embedsmænd ikke maa være med til at opretholde den kulturelle og folkelige Forbindelse med danske Sønderjyder; danske Embedsmænd maa ikke være med til at udtrøkke den Sorg og Særme, som alle danske maa føle over adskilligt af det, der sker i Nordlesvig? Som saa ofte kræver Tyskerne af andre, hvad de ikke selv gør. Under Voerkrigen for Eksempel strømmede alle tyske, ogsaa de kirkelige Blade, der ledes af Præster og Professorer, over af de mest harmgladende Skrivelser over de engelske Mændigheds Optræden. Men det har Tyskerne formodentlig Lov til, fordi de i deres egne Læse er fattede til at vogte Retfærdigheden i den hele Verden. Men naar danske Mænd og Kvinder maa se paa det, der er sket og stadig sker i Nordlesvig af Kællerspolitik — afsaa hvad der sker i et Land, hvor der lever en Befolkning, som vel statsretligt er tysk, men som folkeligt er dansk, og hvis Natur kun kan leve og aande frit i det, der svarer til deres danske Natur — saa skulde det forbydes dem at tale! Og det siges til os paa samme Tid, som man i Tyskland udmærker den statsunderstøttede Dr. Strackerjan, der idelig har blandet sig ind i ham ganske uvedkommende danske Forhold, med den røde Ords Orden! —

Ingen Dansk kan for Alvor mene, at man i Danmark skulde kunne lade sig tvinge til at tvivle nogen ægte dansk folkelig Stræben, hvor den saa end utrer sig. Vi gør det med Heibet for enhver anden Nationalitets Ret, og vi indlader os ikke paa storpolitiske Eventyr. Men vi maa have Lov til at bestemme den Behandling, der bliver vore Folkeskæler til Del, ud fra de særlige menneskelige, folkelige Synspunkter. At pleje og styrke de Hjertebaand, der binder Landsmænd sammen, ligegyldig, hvor de bor, det kan kun en altsig Fanatisme betegne som en fredsfarlig, irredentistisk Stræben. Og naar Metten dertil fræktes, og en saadan rent national, kulturel Stræben mistænkeliggøres, som om den vidnede om et mod Tyskland selv fjendtligt, statsfarligt Sindelag, saa maa hver vaagen dansk Mand eller Kvinde have Lov til at brandemærke en saadan Tankegang og dehandlinger, den medfører, som det, der er. Den hele Sag er i Virkeligheden saa uhyre simpel; den vilde klares i det Hjelplikk, Tyskerne formaaede at bestemme andre med den samme Maalestof, hvorefter de bestemme sig selv. Men det er just det, de ikke vil eller kan. Og deri ligger egentlig hele Staden.“

Vilstrup. Noiebranden mellem Vilstrup og Kjelstrup Stationer, som har været helt siden Pinse, og som menes at være opstaaet ved Gnistier fra Smaabanetoget, vedværer endnu (4. Sept.) og har i de sidste Dage bredt sig ind paa Nabomarkerne og omfatter nu et Omraade af over 1000 Kvadratmeter. Jlden kan kun slukkes ved flere Dages vedholdende Regn. Voen tilhører en Gaardejer i Kjelstrup. Den Stude, som den forvolder, er ubetydelig, da Jorden ikke egner sig til Tørvefabrikation. Grundstykket antages derimod efter Branden at ville være stiftet til Dykning.

Stobborg. Børnelammelsen er desværre ogsaa kommen her til Egen, idet to Kvinder mellem 30—40 Aar er bleven angrebne, den ene er en Varielkone. Desuden menes ogsaa et Barn at have været angrebet; men det er blevet rask, inden det kom under Lægebehandling, saa noget bestemt vides ikke.

Om Smittefildens vides intet; men det anses for udeluftet, at disse Eggdomstilsælde staa i Forbindelse med den i Danmark herkende Jarsot. Den yngre Varielkone og den nyfødte er den 9. Sept. bragt til Kredshjugehuset i Haderslev.

Egen. Dødsfald. (H. Av.) I disse Dage er en gammel Veteran fra Trearskrigen 1848—50, Peter Nielsen Godt fra Stolbro, afgaaet ved Døden i en Alder af 89 Aar. Den afdøde deltog under Krigen i flere Dagtninger og blev laaret to Gange, i Hovedet og i det ene Laar, hvorfor han fik Pension til sin Dødsdag. Han var en god dansk Mand, virksom og afholdt af alle. For nogle Aar siden blev han lammet, baade paa Legeme og Sjæl. Han nød en god Pleje hos sin Søn indtil sin Død. Den afdøde har været Dagsejer paa Brangs Gaard i Stolbro i omtrent 40 Aar.

Aller. Kirkealdre i 55 Aar. Under meget stor Deltagelse fra nær og fjern jordfæstede den 4. ds. paa den herværende Kirkegaard tidligere Gaardejer Hans Jakob Krog af Stobbbum.

Pastor Dahl holdt Vigprædiken i Kirken og omtalte i denne, at den afdøde uafbrudt i 55 Aar indtil for et Aar siden havde været først Kirkeværge og senere Kirkealdre.

Hoptrup. Selskabelig Forening for Hoptrup og Vilstrup Sogne havde til Aften den 4. Sept. indbudt sine Medlemmer til en selskabelig Sammenkomst i det herværende Foramlingshus. Underholdningen bestod i Oplæsning og Sang.

Mødet aabnedes klokken godt 8 af Formanden, der fød Velkommen og foreslog at synge Sangen „Køst dit Hoved, du raske Gut“. Sammenkomsten sluttede ved 11-Tiden med Sangen „Altid frejdig, naar du gaar“.

Hoptrup Sogn. Ingen Brandevin mere. Landmændene i Kjelstrup har for nogle Dage siden truffet den Overenskomst, at de for Fremtiden ikke vil udskænke Brandevin til de Jølf, som arbejder ved Lærteværket. Den første Dag, denne Bestemmelse traadte i Kraft, var der 7 Arbejdere, (Vassgangere, hvoraf den ene næsten ikke havde Tøj paa Kroppen) som nedlagde Arbejdet. De havde dog ikke meget ud af deres Strike. Landmanden telefonerede ind til Byen, hvor han straks fik Erstatning for Arbejdskræften og det endog 50 Pg. billigere om Dagen.

Stærboel. Tørken og Vandmangel. Helt siden de tre tørre Aar før i Halvtredserne i forrige Aarhundrede har man her paa Egnen ikke kendt en saadan Vandmangel, som der for Tiden hersker her. I Vandløb og Grøfter svinder Vandet for hver Dag, der gaar. Selv i Marsten staa det daarligt til. Flere maa løse Drilleband ud paa Engene til Kreaturerne. Det er et Held, at Vækken, der har sit Udlob ved Hjemsted Kilde, endnu løber med Vand.

Noeablen bliver fuldtændig ødelagt af Tørken. Grønkaal og Hvidkaal er helt opviede af Orm. Et Hvidkaalshoved kostede i Jorgaars her paa Egnen 60 Penning.

Støften har ellers været ret tilfredsstillende. Kornet blev laare godt, og Høet gav en Gennemsnitshøst. Kartoffelskotten tegner til at blive god. Men da der intet Græs er, og Vandmangelen er stor, vil Kreaturerne komme tidligt paa Stald. Mange Steder har man allerede begyndt med at fodre Åserne inde ved Siden af, at de daglig jendes ud paa Græssangene.

Sammelev. Ulykkestilsælde. Arbejdsmand Søren Skott, der tjente hos Gaardejer S. Michaelsen i Stjding, er død den 2. Sept. afgaaet ved Døden paa Kredshjugehuset i Haderslev. Søren Skott var født til sammelev Fredag Formiddag for at hente et Læs „Skørt“, og paa Vejen til Gammelev skal han

være falden af Vognen og have flaaet sig. Han var dog kommen paa Vognen igen, men siden skal han være ført til Kroen og have faaet noget at drikke. Paa Hjemvejen fra Gammelev som hans Husbond ham i Møde og tog Skørtet fra ham, hvorefter Skott skal have lagt sig til at jove i Vandvejsgrøften. Der er der flere forbigaende, der har lagt Mærke til ham; men først hen ad Aften kom man i Tanke om at se til ham; men da var han lig og funde ikke støtte paa Venene. Saa

blev han ført til Kredshjugehuset i Haderslev, hvor han, som nævnt, afgik ved Døden Lørdag Morgen uden at have været i Stand til at afgive nogen Forklaring. Han efterlader sig Hustru og fire Børn, hvoraf ingen er konfirmeret.

Den afdøde var en Mand paa 35 Aar og en Del forfalden. Drifleriet har atter krævet et Offer; det vil være en Opfordring til Afholdenhed at fortætte deres Arbejde for Adruelighedens Fremme.

OMAHA Land Show COLISEUM OMAHA, OCT. 16-28

See the whole west under one roof

Something doing all the time. It is a show that will interest you. Big Machinery Exhibit, with everything in action. Traction Plowing demonstrations. Fine entertainments, music and specialties. Moving pictures and illustrated lectures. Displays from every state in the west, showing Irrigation, Dry Farming, Fruit Growing, Alfalfa Raising and all kinds of Farm Work. 25 CENTS ADMISSION TO ALL.

OMAHA WANTS YOU! AK-SAR-BEN CARNIVAL AND PARADES. SEPT. 27. TO OCT. 7, 1911.

WEDNESDAY AFTERNOON, OCT. 3 MANUFACTURER'S PARADE. WEDNESDAY NIGHT, OCT. 4 ELECTRICAL PARADE. THURSDAY AFTERNOON, OCT. 5 MILITARY PARADE. FRIDAY NIGHT, OCT. 6 CORONATION BALL. CROWD A WHOLE YEAR'S FUN INTO 10 DAYS. YOU'LL HAVE LOTS OF HELP. SLEEP AFTER YOU GET HOME.

REDUCED RAILROAD RATES TO OMAHA, AK-SAR-BEN.

DANA COLLEGE BLAIR, NEBRASKA.

BEGYNDER 3DIE OKTOBER 1911. Tilbyder Undervisning i følgende Kursus: PROSEMINAR—firaarigt, forbereder til Trinitatis Seminarium. NORMAL—uddanner Lærere og Lærerinder for "public schools"—udsteder "State certificates". ACADEMIC—firaarigt, forbereder til de ledende Skoler. COMMERCIAL—Bogføring og Stenografi. MUSIC—Piano, Orgel, Violin og Sang.

God Anledning for Nykommere til at lære Engelsk. For Kost, Logi og Undervisning per fire Uger \$18.00. SKOLEN BEGYNDER 3. OKTOBER. C. X. HANSEN Forst. Skriv efter ny Katalog.

Flere Billige Bøger. Et nyt Parti af gode gamle kristelige Bøger (Rejstplag) er ankommen fra Danmark og tilbydes, saalangt de rækker, til følgende nedsatte Priser: —

Breve fra Luther, oversatte af J. L. Mynster (Kbh. 1869) 438 Sider. 30

„Deutsche Theologia“. En herlig aandelig lille Bog om den rette Forstaaelse af, hvad Adam og Kristus er, og om, hvorledes Adam skal dø, og Kristus opstaa i os. Paa Dansk udgivet ved Lauritz S. Schmidt. (Kbh. 1877.) 112 Sider. 10

Lucile, eller „Tag og Læs!“ Af Adolph Monod. Med Forord af Pastor Blædel (Kbh. 1862), 268 Sider. 15

Syv Prædikener for Børn af Gorden Calthrop. Oversatte af Thora Bird. Forord af Chr. Richardt. (Kbh. 1878.) 93 Sider. 10

Til Forfarer mod den saakaldte Grundtvigianisme, af Dr. S. Martensen. (Kbh. 1874.) 112 Sider. 15

Theologiske Afhandlinger af Dr. teol. C. E. Scharling. Udgivne af Past. Peter J. Chr. Scharling. Med Forfatterens Portræt og Omrids af hans Levnet. (Kbh. 1880) 428 Sider. 40

Alle ovenstaaende er uindbundne, men i ren og god Tilstand. Udbover nærværende Forsyning faas disse Bøger ikke mere. DANISH LUTHERAN PUBLISHING HOUSE, BLAIR, NEBR.

COPENHAGEN SNUFF
GARANTI FOR KVALITET OG RENHED.

COPENHAGEN SNUFF er tilberedt af den bedste, gamle, rige, stærkt aromatiske Bladtobak, til hvilke kun saadanne Ingredienser er tilsat, som er naturlige Blandingsstoffer til Bladtobak og absolut rene Aroma-Ekstrakter. Snusmalingsprocessen bibeholder Tobakkens gode Egenskaber, og alle de bitre Stoffer og Syrer, som findes i naturlig Bladtobak borttages.

COPENHAGEN SNUFF ER DEN BEDSTE BAADE TIL SKRAA OG SNUSNING.

Facsimile af Garanti i hoes, Forlang Copenhagen Snuff, American Snuff Company